

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

(Продовження буде)

1

З правного боку ця постановка воєвідського уряду є цілковито неясна. Розпор. генер. коміс. східних земель з 1919 р. передбачує два моменти: звільнення товариства старостою й закриття

Однак кінцевий уступ повідомлення каже про щось інше: в ньому говориться, що ця децизія є остаточна в адміністративному порядку і може лише бути заскаржена до найвишого адміністративного трибуналу. Виходить, що „Прогрес“ зачеплена, хоча ясної децизії про це нема.

Згадану децизію за воеводу підписав заступник воеводи І. Слешинський.

Від тієї хвилини тавпа облягала шлу вікостел і будинки приходства, забравши з собою ключі від костела і приходства. Шелли тавпа з приходства майже всі книги метричні, світків і т. д. Колиж надійшла зааляридована лінія, тавпа стала бити знову у давити; все, що живе, зібралоса до оборони костела і приходства перед новим адміністратором, який таке сом сидів замкнений у вікаріаті. Йому громили з тавпи, що його усунуть силою, а наші улюбть, якщо до 12. ц. м. вполудне не зніма на все з Каньчуги.

В неділю 14. ц. м. настав уже в Каньчуні ти-
би спокій. Костел отарили, а брашулеті парох-
книги найдено підкинені. У зв'язку з тими поді-
ями поліція арештувала кілька осіб, мушкетерів
жнок, які будуть відповідати за злочин публі-
чного насильства.

Тепер є поголоска, що польське населення таки не прийме нового адміністратора в Кашчусі, але перейде до „народового костела”. Оскільки знаючи дисциплінованість тутешніх поліків під релігійним оглядом, трудно повірити, аби аж до того дійшло.

— 〇 —

БЕРЛІН, 17. 8. ПАТ. Управа націонал-соціалістичної партії оголосила таку заяву: Тимдження, немов-то Гітлер прирік свого часу керувати при виборах уряд Папеня, а тепер його не додержав, не є правдиве. Неправдою є теж твердження, що провідник націонал-соціалістів підчас берлінських переговорів у справі реконструкції уряду домагався не тільки керування кабінету, але також, щоби йому віддали всю владу в повному обсязі. Як повідомляє преса, уряд дасть правдоподібно сьогодні або завтра відповідь на ту заяву.

1

Чому ми стратили Каньчугу? — Завзята боротьба за лат. пароха. — Причини його усунення. —
Події з 12. і 13. ст. м. — Що буде даліше?

Місточко Каньчуга в переворському повіті, нині майже в цілості спольщене, було чи не до самої війни осідком греко-кат. деканату для українських парохій в повітах: Переворськ, Ланьцут, Рашів і Ніско. Тепер усі ті парохії належать до деяйського деканату, а до світової війни входили вони у склад деканату канчуцького. Наслідком великого занедбання греко-кат. пароха Каньчуги о. Венгриновича, що живе в недалекому селі Кречовичах, а також Перемиської Консисторії, яка злавна толерувала неробство згаданого пароха в церкві і поза церквою, дійшло врешті до того, що наша церква в Канчузі втратила майже всіх вірних. Нині до цієї гарної, мурованої церкви ходять ще нечисленні вірні з найближчої околиці, бо в самій Канчузі залишилося вже ледви кількадесять душ греко-католиків, які всі до одного говорять уже виключно по польськи. Так-то каригідні занедбання наших церковних чинників довели до того, що ця парохія пропадає для нас таки на наших очах!

Але не про це хочемо нині говорити, а про цікаві події, що розігралися в тієї-ж Канчужі в останніх тижнях. А саме був у тієї Канчужі від давнього часу латинським парохом о.с. Фелікс Павловський, знаменитий проповідник, добрий організатор і — завзятий ідеє. Виступав він при кожній нагоді дуже різко проти тепершнього режиму, бо несподів санацію з широкі душі. Дозволяв він собі м. ін. і на те, що вважалося в Канчужі „Вертеп“ („Яселка“), вівелі скарактеризувати Ірода як одну високопоставлену

Духовна влада зволікала, кажуть, довгий час, тимбільше, що священники лат. обряду з цієї околиці станули муром за о. Павловським (з вимкною одного чи двох). Таксамо муром стануло за згаданим парохом усе польське населення Каньчуги. Але вікниці польська церковна влада таки подалася і перед двома місяцями усунула о. Павловського з Каньчуги, а на його місце призначила нового адміністратора. Відклик о. Павловського до Риму не здався на ніщо.

І саме тут починаються найцікавіші події. Люди не прийняли нового священика і коли він відправляв, населення покидало демонстраційно костел, який стояв потім пустою. Зате під час відправи о. Павловського костел був повний, як ніколи. Стали в Каньчуві говорити про те, що ціла та парохія разом з о. Павловським перейде до „косяцьола народного“...

Коли ж рекурс кс. Павловського до Риму остаточно таки відкинули, а він з Каньчуги не забирався, приїхав 9. серпня ц. р. до того місточка делегат латинського Ординаріату з Перемішля, аби ту парохію від нього перебрати і передати її новоіменovanому адміністраторі. І тоді зайшло таке: Задзвонили на аляр в костел і топа в числі 1.000 осіб нагада на селі.

сиджувався. — сягво II було притмарене іншими суперницями: дужчими, чепурнішими і привабливішими в'д неї, хоча я не II краянками.

Вона мусіла вдовольнятися „збираним молоком“.

Після війни — як відомо — пішло все вперекор: найбільше в жінок. Чорняві стали білявками, русявки — чорнявками, мезатки —

розвідками, дівчатами — чорнявками, мулатки — молодичками, молодички — смотриками, а смотри- ки щеали: словом: такий основний переворот, що ось далі годі буде на „пляж“ або в „піджа- мах“ жінку вважати пізнати. Не то, чи вона русь- ка, білява, молода, старе, або — чи „панна“: такі дрібнички тепер без значіння.

Що ж неї зробила війна?
З природи річей могло би вбачатися, що після війни прийдуть на неї „чорні дні“.

Кули! Пішла в часом! — випередила його! Випередила, вихарила, вирялила, винижила себе — як усі! — відмолоділа! Хто її знав вперед і ніколи, тепер ледви чи планав би, така стала виглядом, повагою, чинністю!

Що злились балакають?
Що й природні принади занідили, що все в
теї марне, підроблене, фальшиве?...

Підсмія балаканнина злichtlichно спирається на злобу і застигає.

І до „моді“ легше ніж дістатись, ніж давно.
Треба щоб яка гатка і сміливіша „смаглолич-
ка“ (тепер їш! не в моді!) наложила на голову
лавські або навізворіт бабуси виправовий очі-
чок — чим старший тим краще і певніше! — і в
нім показалась на дзільці променаді. Заки вер-
неться домів, а бабусино виправового очічку
робиться в „міроданія“ оліві наймодніший
беретник чи „турбазик“.

не дожили стати „модними“. На це о

всюди всячина всяких спортів, стартів, рекордів каналів „Ля-Манш“, антрепренерів, режисерів, акторів, редакторів, котрих бодай побільше треба в суспільній діяльності в роботі „місця“. А коли в котрій зграбці ніжки — решта байдаж.

Не пішло це легко. Хоч і давні суперники від суперництва сіломиць усунуто, треба було величезних заходів і "форси" з боку П. провідного антрепренера при тім, як П. розбирався, щоб на неї звернено особливу увагу.

Але — „зроблено“.
Вона в моді; бодай входить у моду. А тут
І прихильників ще далі росте. І — прихильниця.
А це вже щось значить. Стає голосною“.

Відкіля такі успіхи, — спитасте?
Пригланувшись ІІ і збагнувши ІІ (не дуга
бо не — голі) способ ділення і зводження дано

Значить, Е. не мав жодної ознаки, що б могла вказувати на причетність до вбивства. Це — голі спосіб дізнання і зводиться до того, що чим старша, тим коштовніша. Але ж і прикмета всіх кокошів.

Старі подолники тримаються її, бо тільки
не вийдуть. За них вона й не багато дає; але
до вони, аби й на яку вулку, то підуть. Бо що їм
платити? або вона, або

Є між ними одиниці з характером. Ти зім'є
перто „чогось" надіються і тому до всім далам
хочуть переконати нас, фанатики, що ви

декоративні порошки називають «фактурними» і зазвичай вивернули всіх інших. Вони ємні і оброблюють з них і їхніх навін, та вони до і оброблюють байдушість до їх сподівань по-зують у свій хосен; тому приймаються і в і далі.

Не вони перші і не останні, що налітала.
Та є маньки, в напрім'ї П знесищені
набилені, котрі від зіт уперго П палають і на-
вять, хоч антрисенер їх по кишені не глянть,
але їх з усіяких їхній обдирав, некує а їх за-
й, їм просто сукринеті пичиним збитки і шаста-
є і це не помагав. Тих хіба вже смерть жула-
єть від їх маньята

(сміє)

(Докінчення буде...)

В. МАКОВСЬКИЙ

Лист із Трускавця до пані Л.

(Продолжение.)

Це був дійсний початок її піанісної кар'єри. Антриманер, що спритний, вдав славословити під лебеса її чудові прилади і таланти. Вайлуже, що вона їх не мала. Чи одна „зірка“ має те все, що ари не голосить!

Однаке вона вміла дівочитися і чаклувати. А втім, уся вартість жінки „для інтересу“, щоб вміла звернути увагу на себе! — це „інтерес“

Вона в цій штуці показувалася незрівняним мистцем. На кого вкинула врок — пропало; «вірів» непохитно, що вона справді така благородна і талановита, як про неї голосив антіпреев. Костянтин шукав у ній самовдоволення а то навіть міг пересидітися, що це омана, було задово. Вже був під її чарівним призором і ставав її повільним рабом та поклонником.

Бона, я можна така вітрянця, однаково
примилувалась до кожного. І кожному однаково
дозволяла вер розкошуватись. І кожному мав собі
де за шастя і платив — бо від еманіпациї шастя
латне — що казав антриренер, котрого курс теж
шов в гору.

Колонна до то — бо я таке не минаюся — па-
реконався, що вона така, фальшива, як і вища,
то або — як кожну коштує люди, як і вища,
вага її, вага її, бо вона, хоча і не
місто і обережно, або — що таке

Та як такий брутальний...
...принатована і не йа байдуже Не було до-
броу в "Інтересі", якби тим прихили, що й
гист" покинути, а гист, тому, що гист, не може
хб" зли себе домагати якоїсь вишкості

Всеж така до війни — хот як антрепренер

XIV. Річна Конференція Міжнар. Студ. Помочи в Ризі (5.-15. серпня 1932).

Рига, 15. серпня 1932.

Сьогодні закінчився XIV. з'їзд (чи конференція) Міжнар. Студ. Конфедерації (СІЕ). Як усі післяверсайські формації, які створено для закріплення побіди антантських держав, так само занедужала на крізі й ця Конфедерація. Французько-польсько-бельгійський бляк студентів у СІЕ ніяк не хоче зрозуміти, що за цих пару літ змінилися обставини і що треба перевести ревізію збудованої на версайських принципах Конфедерації. Через це й прихилило майже кожного року до тертя на з'їздах СІЕ.

На букарештському з'їзді СІЕ (1931) Конфедерація почала розпадатися: виступило з неї кілька студентських центральних Союзів, а саме: Данія, Шкоція, Голандія, Південна Африка, Швеція та Сполучені Держави Півн. Америки. Німеччина взагалі ніколи не була повноправним членом СІЕ. Цього року вона не вислала ані одного обсерватора, не то офіційного делегата.

Під такими сумним авспіціями відбувався ризький з'їзд СІЕ. Боялися зпочатку навіть скликати І. Комісію (т. зв. політичну), щоб не заскокила звідси з'їзд яка-небудь нова немила несподіванка. Коли інші делегації цього року були слабші (крім балтійських), то поляки та румуни прибули в дуже великій кількості. Поляки причаїлися до Риги навіть спеціальною яхтою з Гдані.

З'їзд працював у шести комісіях. І. комісія (політична) розбирала реорганізацію СІЕ, II. комісія виміну дипломів, публікації, тощо, III. комісія обговорювала студентські подорожі, міжнар. студентські легітимації і т. д., IV. комісія фільми, V. комісія розбирала економічні

справи (студ. дома, кооперативи, самопоміч і т. д.), а VI. комісія студентський спорт. 15. VIII. прийняло пленум резолюції комісій з малими змінами.

З'їзд нічого нового не приніс. Виступивши члени не вступили до СІЕ і не знали, чи і коли вступлять до неї. Кріза в Конфедерації триває далі.

Укр. делегат д-р В. Орелеский виготовив реферат для поодиноких комісій, які й розділено між учасників з'їзду, порушив справу голоду на Україні, та обговорив з поодинокими шефами делегацій справи, що торкаються взаємодій українського студентства зі студентством дотичних країн. Слідуючий з'їзд Конфедерації відбудеться в літі 1933. правдоподібно у Венеції. Міжнар. студ. спортова олімпіада має відбутися того-ж року в Торіно (Італія). Треба ще відмітити, що делегат ЦЕСУСА відстоював і на цьому з'їзді національний, а не державний принцип членства в Конфедерації. Звичайно, що це наше становище треба буде обстоювати й у слідуючій році, так, аби Конфедерація почала переорганізовуватися на національним принципі. Інакше їй грозить упадок.

Український делегат відвідав і білоруських культурних діячів у Ризі, а також українську нечисленну колонію. Є надія, що в короткій часі повстане в Ризі українсько-латвійське товариство. Побажано було би — щоб редакції українських часописів вислали для цього товариства свої органи (покищо безплатно!) на таку адресу: Monsieur Leo Char. Zadorožnyj, Terbatas iela 45., Riga, Latvija, Lettonie.

—о—

Американські жиди-комуністи втікають з більш. „Жидівської Республіки“ у Східній Сибірі.

Жидівський журналіст-соціаліст також утік із жидівської республіки.

Москва оголосила була, що створить нову комуністичну „жидівську республіку“ у Східній Сибірі. Там уже жиди мали мати всі свої права. Республіку назвали „Біро Бейджан“, від назви двох рік, що пливають через ту землю, що й Москва віддала на „жидівську республіку“.

Деякі країни збубожіли жидівські родини, що лишалися без хати і хліба на Радянській Україні і Радянській Білорусі, згодні піти на ту по-

ву далеку азіатську на відлюдній Східній Сибірі. Запалилися цією авантюрою і жиди комуністи в Америці. І на нещастя для себе виїхало 50 жидів з Америки через Лос Анжелес, Каліфорнію, Тихим Океаном до Владивостоку на Зеленому Кліні і далі на свій нібито Біро Бейджан.

Та попалися вони там замість у сподіваний „рай“, у дійсне пекло на землі. Так і пішов тепер великий нью-йоркський жидівський соціалістичний

жидівський „Форвертс“, який повідомляє, що ті ж американські жиди-ідеалісти розчарувалися в більшовицькій „раю“ і вертаються до Америки. Заявляють вони, що не могли стерпіти більшовицького пекла, неволі, нужди, голоду і мучили вертатися до краю, який покинули для нової „жидівської республіки“.

Часопис „Форвертс“ подає в депеші з Москви, що тамонішній більшовицький депіш „Правда“ ще накинувся на американських жидів-комуністів, що прислали до Біро Бейджану таких людей, які розчарувалися.

Одночасно „Форвертс“ повідомляє, що Біро Бейджану виїхав був з Америки жидівський націоналіст, горючий соціаліст і прихильник Союзу Б. Горювіч. Він їхав із заходу на схід, наперекор до Росії, до Москви, а відтак на Сибір аж до Біро Бейджану.

Горювіч розказує цікаві історії. Замітно, як він їхав залізницею в Росії. Він каже, що в поїздах люди лежать покомом на дошках як мерті. На одній стації вже на Сибірі поїзд зупинився і людям сказали, що можуть вийти на пів години на перекуску. Ледви частина людей виїхала, поїзд рушив і відїхав. Горювіч вважає, що це значить.

— Це поїзд утік перед пасажиром — під поїзд уряловець.

— Шож нам діяти? Другий поїзд був аж завтра або й пізніше.

— Біжіть і ловіть поїзд!

І дійсно подорожні, голодні і нещасні люди, пустилися бігом за поїздом. Та найцікавіше, що ті люди зловили на слідуючій стації. Отже урядові мая рація. Він добре знає нові радянські порядки.

Горювіч каже, що коли він кидав Америку, Ідучи до Рад. Союзу, то думав, що кидав капіталістичну державу і їде до соціалістичної чи комуністичної країни. Але коли приїхав до СРСР, то змінив думку, і він тепер певний, що кинув цивілізацію, а виїхав у дикий край.

Був він також в „республіці“ Біро Бейджан. І нічого там не вайшов, крім неволі, голоду, холоду, страшного бруду, вшей, блох, тарганів (стара московська „недзга“ приїхала і до нової „республіки“).

І тепер також вертається розчарований до капіталістичної Америки.

(З „Америку“.)

Хто не платить за часопис, підриває різну пресу.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 19. СЕРПНЯ 1932.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Омани історичного досвіду.

(Paul Valery: „Regards sur le monde actuel“. 1931. Libr. Stock. ст. 214.)

На нинішнім французьким Парнасі особа Поль Валері займає виняткове місце. Коли останнього місяця французька преса писала про кризу в Академії з приводу скандалу з офіційною граматикою, виданою не-фахівцем, не за згодою всіх компетентних, — між аргументами, що рятували престиж Академії, вчислалася факт, що „безсмертні“ покликали на допомогу свого товариства бодяй Поль Валері. Майже до 55-го року життя він був невідомий. Після кількох молодечих спроб мовчав 30-кілька літ — читав, студіював, роздумував, не віряв своєму талантові. Нині він із однаковою легкістю говорить про розвій точних наук, архітектуру, танок, історію, мalarство чи Китай.

Кожна книжка Валері наче герметична скринька, різблена рукою мистця, що найштовальний спосіб орнаменту, замків і матеріалу, а якого виробляє свої цінки. Чужинці горді, коли їм вдається перекласти його поезії, аччинеї у суворість геометричних ліній і думку, наче дамаскова сталь, з усіма примхами переливних кольорів.

Ось невеличка його збірка „Погляди на сучасний світ“, 10 статей від 1895 до 1931 р. про величину та занепад Європи, політику, географію, Францію, ролю Парижа, Схід і Захід, про поступ, про перелік і післявоєнну добу. Спробуймо вихопити із цієї сям-там делікатні актуальні рефлексії.

Валері стверджує незначайно слабкий розвиток історичних студій, коли рівняти їх із історичними науками досвідками. Хто хотів би на підставі історичних знань зорієнтуватися нині у світі, побачив би, що вони наводять факти та події, які не мають нам найменшої відповіді на позначайно пошуків і проблем сучасності. Історія має на предмет якусь скільки-то явищ, що звернули на себе у минулому увагу якогось свідка. Такі факти, як вхід на престол якогось короля, агадують істориків занадто глибоко, як політиці, що

відбуваються впродовж століття, лишаються незареєстровані. Винахід електрики мав за Наполеона менше-більше те саме значіння, що християнство за Тиберія та в якій історичній студії присвячують електриці бодяй три сторінки?

Історики підлягають здебільша сугестії, наче театральні глядачі; постаті та події, зв'язані зі сценічним ефектом, авертають їхню увагу більш, як повільні підземельні процеси. (Недурно Наполеонові, що мав першорядний акторський талант, присвятили історики стократно більше студій, ніж найбільшим ідеям і винаходам новітньої доби).

Минуле цікавить нас тільки з огляду на майбутнє. Майбутнє не має ніякої форми; ми творимо його на подобу вже існуючих форм. Звідси всі помилки великих діячів і політиків. Усі історичні факти мають тільки глузд, коли зв'язати пропущені доби, взаємини сил, народів, знання, досвіду. Те, що мало силу в старовинній вузькій державі, може бути безсиле в новітній, адесктерго більший, стократно більше зв'язаний зі стоіними.

Само слово „варід“ мало інше значіння тоді, коли всі громадяни держави збиралися на однім майдані. А інше нині, коли воно охоплює раз тисячі вибранців, що проводять ним, раз неабияк велику масу мільонів, на яку ці представники покликаються.

Несподіванки сучасної історії залежні від непередбачених розмірів, які можуть мати наслідки на перший погляд малих причин. Політика не охоплює всієї картини світа, в якому відбуваються інші, майже всі важливі події кожної його частини; ніби не великі ідеї передбачити в її лихосливих наслідках для себе навіть найкраще підготовлений переможець. Європа захитала останньою війною своєю рівновагу сил і втримувалася тільки завдяки рівновазі слабощів. І політика перестала бути локальною; її теґемонія поставлена під питання аніж тоді як її винахідники працювали над найдоцільнішими засобами оборони перед менше культурними частинами світа. І переспарені політики-сувереники зманили всі ці таїні східним мільйонам народом, що зазирають загрозувати Європі її власною зброєю.

Нинішня Європа розматована домашніми чинами та особистими похатками: її культур-

на одноцільність — це фікція. Коли її політика піде надалі тим короткозорим шляхом, усі її багати з'їсть мільйонна жовта маса, або візьме в аренду якась американська комісія.

Нині важко вже згадати ідею нації. Ані мова, ані право, ані раса, ані історична воля, ніщо не є поняттями, які можна узагальнити. Чужинець нелегко може зорієнтуватися у внутрішніх нитках, що зв'язують мільйони людей в одну національну цілість. Нема нічого важчого, як згадати справжні інтереси другої нації, яких не можна змінювати зі своїми політичними та історичними бажаннями. Народом, що діє для якого-небудь розвитку, треба невинно пригадувати, що нема ніякого народу, який не міг би зрости невинно та безконечно, якщо земля та сонце стали би для нього сприятливими.

Історія — одна із найбільше зрадливих утєльшок. Ніщо з того, що було, не повторюється з тих самих обставинах, під впливом тих самих причин і не доводить до тих самих наслідків. Найбільші історичні помилки (наче граматичні) є наслідком фальшивих аналогій. З одного боку керманіти держави та політики ніколи не знають минулих історичних картин і фактів із сучасного, якнайширшого світа, коли хоча поставити діагнозу для теперішньої ситуації; з другого: ніодна із тих картин та всі вони разом із його відомостями не вистачають для необхідних висновків: що і коли рішити.

Загально панує погляд, що узама має свої повні права в поезії, тоді як історія — це наука, що відкриває закони. Валері, що нізвалесть літ свого життя присвятив студіям різних наук, розсиає теодну вашу оману, що є звичайним нересудом незрілих наук. Саме в поезії людський ум може творити власні закони і мусить підлягати їм, установляти засновки та світові мети, до якої доходить актом своєї волі. Історія домається уяви; вирішити неможливо актуальну проблему — це те саме, що відтворити якусь ситуацію в пошті з такою метою, щоб ми, студіюючи супроти неї могли поіріати, що вона „правильна“.

Та розяснити всі ці вояси може тільки який мистець слова, як Валері, і переспарити його — це стільки, що пропустити в нього палець: ніяк не можна.

3 побуту в Марієнбаді.

Криво і тут! — Які її признаки? — Лінійні джерела Марієнбаду. — Відпочинок і розривки. — Прогульки. — Кілька порізань.

Марієнбад, у серпні 1932.

Криво в Марієнбаді. Як і в Марієнбаді! Хто раніше був там, а прочитав це, то похитає головою, усміхнеться і спитається: „Чи справді так ось, що я там кризу?“ Так — це не пустий звук, а справжня істина.

Були часи, що в тім на весь світ славним жили лікувальні в сезоні до сорок тисяч людей. Нині і четвертани того нема. Люксусні готелі стоять порожні, немов мертва. Брак „золотої крові“, що в довоєнних, а кілька літ і в повоєнних часах розпирала жили тих напрохуч гарних для могод гостей поставлених монументальних будівель. Не приїжджають королівські особи, американські мільйонери, багаті купці і промисловці — де-які під землею закладає.

Сумні лиця готельських дворників лише за таволу, в часі розмови, просянується, а їм, немаче нім свідки цієї кривд-літості, стоять непереможні під брамами гостиниць ці тисячі власників, котрі жалібною околом слідять за кожним рухом прохожого, очікуючи нетерпеливо заробітку. Купці сидять перед дверми своїх крамниць і нагрівають до сонця — входячи крамничі до крамниць, щоб обдурити якого майбутнього гостя. А що то за гості — купці в їм не може бути! — Вони торгуються, маючи перед очима напис: „Сталі ціни“. Дивуються один одного: купці гостям, а гості купцям. Що ж можна у пенсії людей... До чого то доходить! Давніше того не було. Сумна перспектива для мешканців Марієнбаду. Чейже раніше, в часі сезону, заробляли стільки, що могли прожити цілий рік. Минували ті часи. Приїдуть інші, але ті, ніхто не знає.

Деж причина кризи? Не нам її шукати. Скажемо лише, що цього року зіхалися до Марієнбаду лише ті, що дійсно потребують лікування. А дехто і — то переважно голішні, а ще до того і не можуть як слід платити того темпа туземному життю, яке дала була.

Управа купелів іде на руку всім і вся. Навіть загрозливі істоти дістають зникну куратий-ні таволу і 20—25 пр. опуст на купелях. Купелі в такі то дорослі, а життя також, тимчасе, що хто не за лікування до Марієнбаду, той мусить перенести свій апетит. Води до пиття нічого не можуть, можна їх пити до-сходу, однак треба зрозуміти, що це лікарська ординація.

Похриза в гадка, що у Марієнбаді ідує лише один таволу, череваті. В діїсності так воно не є. Живуть тут з меншим або більшим успіхом різні люди. Однак правдою є, що слава марієнбадської води поширилася головне задля гласбер-ської солі, котра находитесь в джерелах „Ferdinandsquelle“ і „Ferdinandsquelle“ і є добрим засобом до протицупування кормового проводу.

Води ті сильно протицупують і можна їх довше час уживати, не відчувачи таких прикрих наслідків, як при інших засобах. Тому нічого неможливо, що коло тих джерел ходять купелівні управа дуже майливо і береже їх, як то кажуть, як і в маволі бож воли разом з іншими джерелами (як „Rudolfsquelle“, „Ambrosiusquelle“, „Waldquelle“ і т. д.) є копальнею золота. Води, а також і марієнбадські солі є широко знані зі своїх лікувальних прикмет і дістають їх у всіх антиках на цілім світі.

Всі ті старі вод були власністю оо. Премонстратів, що мають свій ослідок у місцевості Фелла. Тепер Марієнбадськими Ліанями, як і іншіх купелівних місцевостями, адмініструє оо. Премонстратів пішов на судову дорогу, не домігачи на це заарядження, але можна сподіватися, що ця сторони буде виграна.

В Марієнбаді стрічаємо крім гостей, що шукають лікування, також людей, що прагнуть світової кодути і відпочинку. Справа, як сказано було, є і в цього року дуже мало, але такі горішні і в Марієнбаді надістають на прегарну пілі-тету. Показаний у прсторії прієрвїї долини Часкати Рука, 428 м. понад річку моря, засло-мислений від шкідливих вітрів, а отворений до моря, окружений чудовими чатинними ліса-ми, поточений лустою сітї залізних доріг — пре-красно надістає на відпочинок. Тому то по-лібно тут люди, що, приїжджені прасою приро-ди, приїжджають сюди і лувачі гарне в пожиточ-ності. На жаль і театр, в котрім у часі сезону були зарплатні артисти, відбуваються кон-церти (останніми днями концерт віртуоза-скри-палки Кобелки), лічачи на різні теми і з ріжних міст. Фелла про стигматичку Тересу Ней-сінгелі (урочисні постім побут, стглаючи савану, який не лише в Чехословаччині, але і в інших краях).

Весь час бачимо товариства спор-

тові, бора подорожей і інші та стараються всіля-ними способами догодити гостям. Кожного ранку можна оглядати цілі кольони авт та автобусів, що запрошують на „вилет“-прогульки в банічї і далшї околиці, а навіть поза межі держави — до Ляйпцигу, Дрездена, Мінхену. Хто має охоту, гроші, а головне відвагу, робить ті прогульки ві-таким, який тут що-дня має свій перестанок не-далеко поза містом.

Як з того видно, то прогульки відбуваються тут де-що модерніше, як у нас. Може не дають стільки емоцій, що драгани „на Синяк, Хомяк або Говерлю, але зате вони приступні і для фізич-но слабших осіб. Раз, що на таку прогульку не треба брати зі собою великих прогулькових „причудливих“ і носити в „Verplegma-гах-ним“, бо кожна прогулька кінчиться яко-юсь каваркою, або рестораном, де можна пожи-тись, а по-друге, що прогулька обмежується до кількох годин і ви вечором спокійно кладете-ся до свого ліжка, не потребуючи бути жертвою ріжних насікомих, от хоч би наших „милых“ блошиць.

Та хоч які ті прогульки приманчиві, — а та-ки волю свої питомі. Чи то не приємно покатічи-ти собі ноги по каміннях, подерти одіж, перемок-нути до щити, подзвеніяти зубами в часі зим-

вої ночі в колибі, постоїтиши боти на прічї, прислухатися бурмотінню маволі, спавулітню попла, рикоті олея, або навіть стати жертвою сніжкової хуртовини серед гарячого літа на нашій любій Чорногорії? Скажіть-но, ви, бувальці, чи не краще смакувала вам кулеша з бриндзю в колибі, як морожене і тісточка в якісь там ка-варні? А будиння не заступило вам ніяк або ні-на, а часом і „Kreuzbrunnen“? Таки прогуль-ці в Карпатах чується людина обновлена на душі і тілі!

Однак найважливіше, що Карпати можуть, брате, перемандрувати без сонця, при думі, а там на чужині все за тебе зроблять, навіть бу-дуть за тебе думати, а ти маєш пам'ятати лише про... гроші. Тут кожний крок платиться. Все для інтересу. Що інтересу сакує тут над усім, найперше візкується це ось-таким приїздом: Дня 31. VII. відбувалися вибори в Німеччині, а що в Марієнбаді перебуває досить німців на куратї, то дозволено їм у тім дні поїхати до граничного містечка і віддати голос. Негайно „амобілізова-но“ цілий трен. Авта, автобуси, роадлад їдї, ці-на там і назад — все те зробили „словянські жида“ найкраще і найшкороше в повеллі „своїх приятелів“ до голосування. Розуміється, обі во-юючі сторони інтерес на хвилюк обидвал. Ода і друга сторона була вдоволенна. Німеч-спокійна свій громадянський обов'язок, а чех аворив.

Так то роблять культурні люди!

М. Н.

Голодівка політичних в'язнів у Перемишлі.

Дня 15. II. м. розпочали політичні в'язні у перемишльській тюрмі числом 32 особи голодівку. Від нашого інформатора одержуємо в цій спра-ві такі інформації:

У зв'язку з реакціями по деяких селах в часі Великодних Свят II. р. летючок, в яких кольторства і прокатура добуває злочин з 5 58 і 65 к. з переведено в перемишльському і сусід-них повітах, а передовсім в яворіськомому та до-бромиськомому, численні арештування. Частину арештованих випустили в ріжних часах на во-лю. По нинішній день нахочиться у слідчій в'яз-ниці окружного суду ще 32 арештованих сту-дентів і студенток та селян і селянок. Слідство враз з доходженнями прокуратора йде вже п'я-тий місяць і поступає незвичайно поволі. До-сить згадати, що не зважаючи на велике число

уважених, слідчий суддя відбував у тім часі свою щорічну відпустку. Поміж арештованими є молоді люди, хорі на груди, що на очах вя-нуть. Всякі заходи їх оборони д-ра В. Загайке-вича, щоб приспішити слідство і поліпшити тюремні відносини, не мають бажаних успіхів. Арештовані розміщені поміж звичайними зло-чинцями, які їх побивають та відбирають харч, доставляючий родинами. До погіршення тю-ремних відносин причинився теж транспорт по-над 70 в'язнів із сніцької тюрми, де тим спосо-бом зроблено місце для масово арештованих в часі подій в львівському повіті. Огірчені повільною ходою слідства та ув'язненням багатьох осіб без всяких до цього фактичних підстав та відносин-нами, які панують у тюрмі, в'язні розпочали го-лодівку.

Навчання української мови в початкових школах.

(На маргінесі „реферату“ п. Владислава Жульчинського — „Діло“ ч. 179 з дня 14. VIII. 1932)

Загально відомо, що кожний новий закон чи зарядження, яке має видати Міністерство Освіти, попереджують звичайно відповідні анкеті й реферати усіх „фаховців“, які мають доказати недоцільність чи шкідливість якогось існуючого стану та жалати такої зміни, яку вже в Міністерстві передумали й підготували. Здається так само маєтись справа з „рефера-том“ В. Жульчинського, відомим вже читачам „Діла“... Цей „фаховець“ стає „дорадником“ Міністерства Освіти в справі зменшення до мі-ністерства науки української мови у вселюдніх школах. Аргументи, якими хоче доказати аб-сурд навчання української мови в школах не ви-держують критики. Головним завданням все-людної школи, є присотовити кадри людей, які булиб здібні до праці у своєму найближчому оточенні. А що це оточення (ближче чи даль-ше) на українських землях під Польщею і ви-ключно українське, то виходить логічно, що діти в школах мусять присвоїти собі в першу чергу українську мову, як мову оточення, з якого самі вийшли і в якому їм прийдеться пра-цювати й жити. Навчання польської мови як дер-жавної може відбуватись тоді, коли дитина вже так добре опанувала матірню мову, що навчан-ня польської не впливає шкідливо на її знання своєї мови. Отже навчання польської мови у вселюдніх школах може початись в найкращому випадку в III. класі. Нагомість в I. і II. класі наука матірньої мови повинна обіймати 7 годин, в III. і IV. — 6 годин, V, VI VII класі щонайменше по

4 годин тижнево. Українська мова є рівнорад-ною із усіми слов'янськими, відзначається лег-кістю зимови, красою висловів, звучністю, бо-гачством й ріжнородністю означень. Українська мова є живою і переходить фази еволюції, усіх-ких польонізмів та москалізмів, творить власні означення, перебираючи їх з народної сло-весности. Великою педагогічною хи-бою є навчання такої української мови в шко-лах, якою вона була перед кількадесяти роками, а не такою, якою вона є тепер. Думаємо про літературну мову. А що вчителі української мо-ви в сьогоднішніх школах не є українцями і не знають духа української мови — то не диво, що не розуміють і її краси. Тому для таких вчителів навчання української мови це *malum necessarium*, якого радїб зовсім позбутись, а в найкращому разі обмежити її виключно тільки до навчання науки резигії, забуваючи, що навчання поль-ської мови вони присвячують всі інші предмети навчання. А це в великій мірі утруднює украї-нським дітям належне пізнання в теорії і в житті своєї матірньої мови з усіми граматичними пра-вилами.

Всякі зусилля викинути нашу мову із шкіл та заступити її виключно польською й мотиву-вання цих зусиль ріжними двооглядними ар-гументами — це тільки або злобна перфідія або шовіністичне маніпулювання.

Степан Коврал.

Німеччина жадає кольоній.

ПАРИЖ, 17. 8. Розмови б. державного під-секретаря в міністерстві кольоній Лейдекіста з канцлером Папенем і міністром закордонних справ Нойратом уважають у Парижі за вступ до видавничим німецьким урядом справи кольо-нів. Надіються, що вже в найближчому часі ні-мецький уряд пропозити Союзові Народів ко-льоніальні домагання, які приготував тепер з президентом німецького кольоніального това-риства.

Справа роззброєння.

НЬЮ-ІОРК, 17. 8. В державному департа-менті відбулася конференція, якої предметом була справа роззброєння. Як зачувати, не ріше-но нічого дефінітивного, поручено тільки го-ловному американському делегатові на роз-збройну конференцію, амбасадорові в Брісселі Гібсонові, щоб ввійшов до Лондону і розпочав з англійським урядом переговори в справі роз-збройних морських зброєнь.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Соняшне похмілля.

— Сонця! Якнайбільше сонця! — кричав у

БІРЖА.

Грoм.

Срібло: Австрійська корона 0-33-00—0-33-50,
5 австрійських корон 170-00—175-00, австрійський
флорен 0-80-00 0-85-00, російський рубль 1-35-00—
1-50-00 копійки 07. 75-00.

По широкому світі.

— В Аргентині, де панує тепер зима, впали в останніх днях великі сніги, відрізуючи багати міст від світа.

НОВИЧКУ

— Посвячення угального каменя Народного Дому в Нижанковичах. Дня 10. липня ц. р. відбулося в Нижанковичах пов. Перемишль торжественне посвячення угального каменя під даху Народного Дому читальні „Просвіти“. Після богослуження довершив акту посвячення в. о. проводі численного духовенства о. дек. Марнович, який вилгодив теж релігійно-патріотичну промову. Після привітань численних зібраних відповідною промовою пос. д-р Загайкевич. Після читальні якнайшвидшого доведення до помітної діла до кінця.

Віднова Сокола в Стібі. Записи...

— Самогубство наслідком нещасливої
ханія. Слідство в справі самогубства Філі

ЧЕМ ПРИСТОР УСТУПИТЬ?

УСТУПАЄ ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР
В АМЕРИЦІ.

Є чутки, що після виборів нового президен-
та Польща польський посол у Вашингтоні

у Зау. Державах бун би
зотеперішній польський посол у Москві.

ЗАДАЧА СТАВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІ

ПАРИЖ, 17. 8. ПАТ. Коментуючи недавеке
закінчення конференції в Отаві, часописи за-
значають, що виступи були дуже цікавими, яких сподівали-

...вважають, що величкіш...
...та задовільні перед отворенням конференції,
...не остаточно. Одинокий реальний вислід, який
...виступ, це моральний. Бо переговори заціс-
...були аути солідарності, що лучать різні части-
...«Експері», «Фігаро» є думки, що невдача, якою
...конференція, хоч П незручно скри-
...мать, мже добру сторону. Невдача ця пригадує
...бути, що вона передовсім європейська держа-
...будути в Європі одним із головних чинни-
...політичного поряку та безпеки, Англія
...думє задержати свій престиж у відно-
...до доміній, «Експельзіор» думає, що зго-
...в всіх делегацій в справі рапорту монетарної
...свіді скріпить дуже авторитет представників
...конференції.

ОТАВА, 17. 8. П'ЯТ. Учорашні наради кон-
ференції відбувалися при зачинених дверях.
Як нема сумніву, що вони торкалися справ-
лянок і з більшовицьким експортом. Канада,
підтримуючи іншіми державами, домагалася кон-
кретних обмежень більшовицького імпорту на
певні речовини.

У СУБОТУ КАСАЦІЙНА РОЗПРАВА
ГОРГУЛОВА.

У суботу відбудеться перед касаційним трибуналом у Парижі розправа в справі Горгіна. Засудження ґрунтується на двох формальних помилках. У правничих колах не приписують цим великого значіння та рахуються, що П'єр не вклав виставити прохання про помилування. Колиб затвердили смертний присуд, то не вклав виставити прохання про помилування.

ПІВ МІЛІОНА ПІЛМОГ ДЛЯ САМОВРЯДУВАНЬ.

Спеціальна комісія представників самоврядування, м. ства внутрішніх справ, скарбу та Бюджетного Комунального Банку збереться у місті ч. р. на річне засідання, щоби порозділяти допомоги з комунального позичково-лізингового фонду. На засіданні розглядатимуть прохання громад. повітів і міст, які прийшли через 1. вересня ч. р. На допомоги, які виникли у випадках шкід, заподіяних громадянам, державі або повинні, призначили ч. р. на міліон дол. Комунальні союзи, які старіються одержати допомогу, мають додати до заявки: рахункові записки за м. р., затверджені бюджетний предлімар на 1932-3 рік, мінус свого майна та задовження і відпис звіту з переведеної в останній році люстрації господарств даного комунального союзу.

ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ ПІДМОГ.

Повідомлення про проведення засідання управління ради
З.У.Д.У. На загальному порядку є підвищення
зарплати робітників на 2 проц. та знизити
кошти для безробітних на 10 проц.

ШН ШУКРУ НЕ ПІДВИШАТЬ.

...підвищує ціну цукру. Союз цукроварів повідомляє, що про
підвищення ціни на цукор немає й мови.

КНЕЩЬ СТРАЙКУ В "АРМІ"

у востанок закінчився страйк робітників у
підприємстві зброї „Арма“, бо їм випла-
тили задержані платні.

110P

погонь дж.—україна.
Тодішній змагання між повнішими дру-
жинами відбулися в неділю 21. серпня в год
ж. 43 на землі Погоні. Зважаючи на високу
кваліт Погоні в табелі змагань на високу
Пого, як раніше на знамениту форму України
наш час, так і в останніх тижнях, повиш-
шеними мовляються як першорядна аtrieb
на цю спокійність спорту. Обі дружини ви-
ступили в своїх найкращих складах.

